

не може поєднувати навчання з роботою або проживає у віддаленій від обласних центрів місцевості; військовослужбовці; домогосподарки; керівники; бізнесмени або студенти, що бажають паралельно здобути освіту. Дистанційна форма навчання підходить майже всім, тому що дає можливість гармонійно поєднувати навчання та повсякденне життя.

Слід зазначити, що дистанційна освіта – це прекрасна можливість здобути освіту за кордоном з мінімальними фінансовими витратами при великому виборі спеціальностей, оскільки більшість ЗВО Європи і США ввели таку зручну для студентів форму освіти набагато раніше, ніж Україна.

Зазначимо головні переваги дистанційної форми навчання:

- доступність усім верствам населення;
- відсутність потреби відвідувати лекції і семінари;
- демократичний зв'язок «викладач–студент»;
- комплексне програмне забезпечення;
- провідні освітні технології;
- індивідуальний процес навчання;
- гнучкі консультації.

Сучасна освіта вимагає безупинно розширювати своє сприйняття комплексності світу та формування інформаційного суспільства. Для того щоб знання отримали конкретний зв'язок з діями, необхідно постійно «навчати себе», поповнюючи й розширюючи свою освіту. Саме цю мету й ставить перед собою дистанційна освіта [2].

1. Гуржій А. М. Інформаційні технології в освіті. *Проблеми освіти*: наук.-метод. зб. Київ: ІЗМН, 1998. Вип. II. С. 5–11.

2. Дмитренко П. В., Пасічник Ю. А. Дистанційна освіта. Київ: НПУ, 1999. 25 с.

*Канд. екон. наук, доцент Т. В. Нескуба,
докт. екон. наук, професор О. І. Зоріна,
канд. екон. наук, доцент О. В. Сиволовська
кафедри маркетингу, комерційної діяльності
та економічної теорії*

Український державний університет залізничного транспорту (м. Харків)

МОДЕЛІ ДУАЛЬНОЇ ОСВІТИ В СИСТЕМІ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Країни Європейського Союзу все частіше впроваджують подвійну професійну освіту та навчання (Dual vocational education and training – VET) в інституціях вищої школи. Організація освіти за таким типом належить до системи, в якій частина навчання проходить на підприємствах, де забезпечується реалізація розвитку професійних навичок безпосередньо під час виконання професійних обов'язків.

Серед основних моделей дуальної освіти в системі вищої школи можна виокремити:

1. Модель зобов'язання (Duty pattern). Навчання студентів здійснюється за схемою: засвоєння теоретичних знань, елементарних умінь і навичок відбувається в закладі освіти, проте формування складних навичок та компетентностей – на робочому місці. Отже, університетська (теоретична) освіта чергується з періодами практичної підготовки на підприємствах. Ця модель подвійної освіти посилює практичну підготовку випускників університетів [1, 2].

2. Модель подвійного консорціуму (Dual consortium model). Ця модель містить теоретичну (дистанційну) частину навчання, засновану на Інтернет-технологіях, та практичну складову, що реалізується на виробництві. Теоретичне навчання відбувається у вечірні години, а протягом дня набуваються практичні вміння та навички на робочому місці. Впровадження такої моделі дуальної освіти дає змогу значно скоротити тривалість навчання [3].

3. Модель інтегрованої вищої освіти з професійною діяльністю. Зазначена модель дуальної освіти дозволяє спеціалістам з професійною освітою, які багато років працюють на підприємстві за будь-якою спеціальністю, здобути вищу освіту за певним напрямом. Навчання, згідно з цією моделлю, передбачає перепідготовку фахівців суміжних спеціальностей та забезпечує безперервність процесу освіти [2, 3].

4. Сендвіч-навчання (Sandwich education) – передбачає чергування періодів теоретичного та навчально-виробничого (виробничого) навчання. Теоретична частина такого навчання проходить у закладі освіти, тоді як навчально-виробнича або виробнича частина проходить у дуальних підприємствах, установах чи організаціях. Сендвіч-освіта – це інноваційна форма навчання, переважно на рівні бакалавріату: навчальний процес здійснюється протягом чотирьох років, з яких три роки студент навчається у закладі вищої освіти і один рік – в університеті в іншій країні або стажується на підприємстві чи фірмі [3].

5. Кооперативне навчання, яке широко практикується в закладах освіти США і Канади. Навчання фахівців за цією моделлю дуальної освіти визначається співпрацею закладу освіти з компанією або підприємством, де відбувається практична складова навчання. Кількість компаній або підприємств, які є дуальними партнерами закладу освіти, може досягати кількох тисяч. Ця модель дуальної освіти здобула широке визнання у США, Канаді та Франції [2].

Отже, завданнями кожної із зазначених моделей дуальної освіти є усунення недоліків традиційної освіти, подолання розриву між теоретичною та практичною підготовкою майбутніх фахівців, підвищення якості підготовки студентської молоді з урахуванням вимог роботодавців та провідних тенденцій на ринку праці.

1. Šćepanović Vera, Martín Artiles Antonio. Dual training in Europe: a policy fad or a policy turn? *Transfer: European Review of Labour and Research*, 2020. URL: <https://doi.org/10.1177/1024258919898317> (дата звернення: 11.09.2021).

2. Olha Kravchenko, Tetiana Starova. World Models of Dual Education and Features of their Functioning. *AD ALTA: Journal Of Interdisciplinary Research*. 2021. № 11/01-XV. URL: http://www.magnanimitas.cz/ADALTA/110115/papers/A_19.pdf.

3 Марценюк Л. Дуальна освіта як засіб ефективного поєднання теорії та практики. *REVIEW OF TRANSPORT ECONOMICS AND MANAGEMENT*. 2020. (4(20)). P. 154–164. URL: <https://doi.org/10.15802/rtem2020/228876> (дата звернення: 11.09.2021).

*Д-р техн. наук, професор Ю. Є. Калабухін,
д-р екон. наук, професор О. І. Зоріна,
канд. екон. наук, доцент Н. М. Каменева
кафедри маркетингу, комерційної діяльності
та економічної теорії*

Український державний університет залізничного транспорту (м. Харків)

ЦІЛІ ТА ТЕХНОЛОГІЇ СУЧАСНОГО НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Особливості навчального процесу в умовах карантину не змінили цілей навчання, але вплинули на його технології, точніше, змінили акценти. Дистанційне навчання має надати ті самі компетенції, що й повноцінне очне.

Професійна компетентність є результатом професійної освіти. Її високий рівень збільшує конкурентоспроможність майбутнього фахівця. Компетентність є внутрішні, потенційні знання, уявлення, програми дій (алгоритми дій), системи цінностей поведінки і сприйняття дійсності, спілкування з людьми. Це проявляється в професійній діяльності і реалізується в тому, що фахівець починає сприйматися не тільки професійним співтовариством, а й іншими людьми як глибоко освітня, висококультурна і дуже інтелігентна людина. Особистість людини оцінюється через призму її компетентності. І навіть деякі негативні якості людини можуть оточенням не помічатися при високому рівні компетентності, що теж збільшує конкурентоспроможність її як професіонала.

Вчені-дидакти поряд з виявленням істотних, стійких, необхідних, повторюваних зв'язків і відносин між різними явищами визначають основні, вихідні положення дидактичної теорії – принципи навчання – формування компетенцій.

Загально визнаними є такі принципи: науковість, наочність, доступність, свідомість і активність, систематичність і послідовність, міцність, зв'язок теорії з практикою.

На практиці принципи навчання можуть модифікуватися, але змістовний компонент залишається незмінним.

Знання дидактичних законів і принципів необхідне, тому що вони – інтелектуальний інструмент для організації освітньої діяльності студента. Ті, хто володіють дидактикою, можуть прогнозувати наслідки тих чи інших моделей навчання, парадигм і доходити правильних висновків.